

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
української мови

Климович С.М.

« 28 » серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.3.4. ТИПОЛОГІЯ ПОМИЛОК

спеціальність 035.01 Філологія (українська мова і література)

факультет української філології та журналістики

2017-2018 навчальний рік

Робоча програма «Типологія помилок» для студентів спеціальності 035.01 Філологія (українська мова і література)

Розробники: Карабута О. П., доцент, кандидат філологічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української мови
Протокол від « 28 » серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри української мови

(підпис)

Климович С.М.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів: документознавство – 2	Галузь знань 03. Гуманітарні науки	Варіативна		
	спеціальність 035.01 Філологія (українська мова і література)			
Змістових модулів – 1		Рік підготовки:		
		4-й	4-й	
Загальна кількість годин: документознавство – 60		Семестр		
		7	8	7
		Лекції		
		медіа	докум., редаг.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 5	Рівень вищої освіти: бакалавр	14	12	8
		Практичні, семінарські		
		8	14	4
		Лабораторні		
		Самостійна робота		
		38	34	48
		Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
 для денної форми навчання – медіа – 37/63%; докум, редаг. – 43 / 57 %;
 для заочної форми навчання — 20 / 80 %.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення конструктивної типології мовних помилок шляхом виявлення та систематизації їх особливостей, а також у з'ясуванні основ лінгвістичної теорії, що дає пояснення численній кількості анормативів, дозволяє адекватно оцінювати мовні факти з погляду нормативності/не нормативності та функціональної доцільності, розкриває причини появи помилок.

Завдання курсу

Теоретичні: дослідити типологічні ознаки ненормативних одиниць, з'ясувати причини виникнення помилок, ознайомити з класифікацією мовних анормативів, що однозначно не допускаються і не вкладаються у традиційні класифікаційні схеми;

Практичні: здійснити лінгвістичний аналіз газетних текстів; визначити частотність різноманітних помилок, окреслити помилконебезпечні місця; з'ясувати лінгвістичні та поза лінгвістичні причини появи помилок.

Компетентності

Загальні компетентності:

- знання та розуміння предметної області та усвідомлення сфери професійної діяльності;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність працювати в команді;
- здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Предметні компетентності:

- здатність з'ясувати лінгвістичну сутність таких понять, як мовна, мовленнєва та немовна помилки;
- здатність визначати типологічні ознаки ненормативних одиниць;
- здатність виявляти орфографічну помилку, помилку процесу набору і процесу письма; лексичну, морфологічну, словотвірну, синтаксичну, синкретичну помилки; помилконебезпечне місце;
- здатність визначати семантичну модифікацію лексем; росіянізми; інтерфедеми;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання для з'ясування причини виникнення помилок;
- здатність класифікувати мовні анормативи, що однозначно не допускаються і не вкладаються у традиційні класифікаційні схеми;
- здатність здійснювати лінгвістичний аналіз газетних текстів, визначаючи частотність різноманітних помилок, окреслюючи помилконебезпечні місця.

Очікувані результати

- розуміти значення термінів *норма, помилка, відхилення*;
- володіти необхідними теоретичними знаннями про природу, причини, умови появи помилок, що сприятиме комплексному редакторському аналізу текстів;
- володіти різноманітними способами редакторських виправлень;
- мати уявлення про недоречне втручання редактора в авторський текст;
- аналізувати текст щодо правильності;
- розпізнавати недоцільні відхилення від норми, знаючи причину і рівень локалізації помилки;
- знаходити оптимальні способи редагування.

Програма навчальної дисципліни

Вступ. Помилка як феномен різних галузей наукового знання. Лінгводидактичний аспект вивчення помилок. Помилка як проблема едитології. Логічні засади ненормативних одиниць. Психологічні, психолінгвістичні та патофізіологічні підходи до розуміння феномена помилки. Когнітивний та комунікативний аспект вивчення ненормативних утворень.

Типологія мовних помилок у писемній формі комунікації. Поняття норми як базовий концепт типології мовних помилок. Значущість помилок. Вага помилок. Класифікація мовних помилок. Усунення мовних помилок під час редагування журналістських матеріалів.

Орфографічні помилки. Власне орфографічні помилки. Невласне орфографічні помилки. Класифікація власне орфографічних помилок.

Лексичні помилки. Різновиди лексичних аномативів. Типологічні поєднання із надлишковою інформацією. Сплутування семантики паронімів. Феномен міжмовної омонімії. Суржикове утворення.

Морфологічні помилки. Аномативи у межах лексико-граматичного класу іменників. Аномативи у системі прикметника. Ненормативні утворення форм числівників. Відхилення від морфологічних норм у межах лексико-граматичного класу займенників. Помилки у системі дієслівних форм. Помилки у системі прислівників. Словотвірні помилки.

Синтаксичні помилки. Лінгвістичне обґрунтування синтаксичних аномативів. Ненормативне вживання прийменників. Ненормативне поєднання присудка з підметом. Неправильне утворення ряду однорідних членів речення. Ненормативна побудова відокремлених членів речення. Порушення відповідності займенникових еквівалентів замінюваним словом. Зміна порядку слів як ненормативне утворення. Ненормативні конструкції складних речень.

Синкретичні помилки – синтез порушень різних мовних норм. Лексико-морфологічні аномативи. Лексико-синтаксичні порушення. Лексико-орфографічні помилки. Лексико-словотвірні аномативи. Морфолого-синтаксичні порушення.

Пунктуаційні помилки. Класифікація пунктуаційних помилок. Причини виникнення пунктуаційних помилок.

Стилістичні помилки. Поняття «стилістична норма». Сутність стилістичних помилок. Класифікація стилістичних помилок.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	мед./ док., редак.					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Помилка. Типи помилок												
Тема 1. Помилка як феномен різних галузей наукового знання	9	2	1			6	11	2	1			8
	8	2	2			4						
Тема 2. Типологія мовних помилок у писемній формі комунікації. Орфографічні помилки	9	2	1			6	10	1	1			8
	10	2	2			6						
Тема 3. Лексичні помилки	14	4	2			8	11	2	1			8
	12	2	4			6						
Тема 4. Морфологічні помилки	9	2	1			6	10	1	1			8
	10	2	2			6						
Тема 5. Синтаксичні помилки	9	2	1			6	9	1				8
	10	2	2			6						
Тема 6. Синкретичні помилки	10	2	2			6	9	1				8
	10	2	2			6						
Усього годин	60	14	8			38	60	8	4			48
	60	12	14			34						

Змістові модулі навчальної дисципліни

Змістовий модуль №1 **Помилка. Типи помилок**

Лекційні модулі:

1. Помилка як феномен різних галузей наукового знання. Лінгводидактичний аспект вивчення помилок.
2. Типологія мовних помилок у писемній формі комунікації. Поняття норми як базовий концепт типології мовних помилок. Орфографічні помилки.
3. Лексичні помилки.
4. Морфологічні помилки.
5. Синтаксичні помилки.
6. Синкретичні помилки.

Практичні модулі:

1. Вступ. Помилка як феномен різних галузей наукового знання.
2. Типологія мовних помилок.
3. Орфографічні помилки.
4. Лексичні помилки.
5. Морфологічні помилки.
6. Синтаксичні помилки.
7. Синкретичні помилки.

Модулі самостійної роботи:

1. Стилiстичні помилки.
2. Пунктуаційні помилки

Підсумкова тека

Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу:

- 1) репродуктивний метод (відтворення і повторення різноманітних прийомів роботи з текстами за завданням викладача);
- 2) метод вправ (підбір газетного матеріалу та перевірка його мовного оформлення);
- 3) пояснювально-ілюстративний (демонстрація зразків анормотивних порушень та способи їх усунення);
- 4) метод лінгвістичного коментаря.

Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців щодо навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається методу контрольних запитань, підготовці рефератів, презентацій, виступами з доповідями, укладанні альбому типових помилок у текстах.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальна дисципліна «Типологія помилок» оцінюється за модульною системою.

Форми поточного контролю: оцінювання домашніх самостійних завдань, самостійно укладеного альбому помилок, тестів та контрольних робіт, виконаних студентами під час практичних занять.

Підсумкова форма контролю – залік. На залік виносяться вузлові питання, типові та творчі завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Поточний контроль

Тип виконаного завдання	Макс. кількість балів за кожне виконане завдання	Мінімальна кількість балів, необхідна для допуску до заліку	Максимальна кількість балів, що її може набрати студент за ЗМ
Робота в аудиторії (усна відповідь, доповнення, домашнє завдання)	5	10	20
Письмова самостійна робота (альбом помилок)	30	20	20
Модульна контрольна робота	20	10	60
Разом за заліковий модуль	-	40	100

Сума балів, з якою студент виходить на залік є не меншою 40 балів.
За результатами семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою.

При цьому *кількість балів* відповідає оцінці:

- 1-30** – «незадовільно» з *обов'язковим повторним вивченням дисципліни*;
- 31-40** – «незадовільно» з *можливістю повторного складання*;
- 41-54** – «задовільно» («*достатньо*»);
- 55-74** – «задовільно»;
- 75 - 84** – «добре»;
- 85 - 89** – «добре» («*дуже добре*»);
- 90 - 100** – «відмінно».

Шкала відповідності

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
90 – 100	5	Відмінно
82 – 89 74 – 81	4	Добре
64 – 73 60 – 63	3	Задовільно
35 – 59 1 – 34	2	Незадовільно

Критерії оцінювання реферативних робіт студентів

A 5 (відмінно) 100 – 90 балів	Студент повністю розкрив тему реферату, аргументував її конкретними прикладами, положеннями, використав належний бібліографічний апарат, оформив роботу згідно вимог такого типу робіт, вільно володіє фактичним матеріалом теми, дає вичерпні відповіді з даної теми
B 4 (добре) 89-82 бали	Студент розкрив тему реферату, навів її доказову базу, є посилання на конкретні джерела, належне оформлення роботи, орієнтується в темі реферату і дає відповіді на поставлені з неї запитання
C 4 (добре) 81-74 бали	Студент не повністю розкрив тему реферату, допустив неточності при формулюванні головних думок. В оформленні роботи наявні незначні стилістичні невідповідності
D E 3 (задовільно) 73-60 балів	При розкритті теми реферату студент не на належному науковому рівні висловлює її тези, положення, допускає помилки змістового характеру, наявні стилістичні невідповідності, робота оформлена не належним чином
FX 2 (незадовільно) 59-35 балів	Студент частково виконав реферат, не може аргументувати його основних положень, допускає помилки змістового характеру. Оформлення роботи не відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу
FX 1 (незадовільно) 34-1 бал	Студент не написав реферат

Критерії оцінювання виконання студентами контрольних робіт

A 5 (відмінно) 100 – 90 балів	Студент ґрунтовно засвоїв програмний матеріал, повністю та правильно, без помилок виконав усі завдання контрольної роботи; робота оформлена належним чином (відсоток правильних відповідей 86 – 100 %)
B 4 (добре) 89-82 бали	Студент правильно та повністю виконав завдання контрольної роботи, проте допустив незначні помилки, деякі неточності; робота оформлена належним чином (відсоток правильних відповідей 79 – 85 %)
C 4 (добре) 81-74 бали	Студент повністю, однак з деякими помилками виконав завдання контрольної роботи; допустив неточності при виконанні завдань, робота оформлена в довільному порядку (відсоток правильних відповідей 71 – 78%)
D 3 (задовільно) 73-64 бали	Студент не повністю виконав завдання контрольної роботи, допустив помилки при виконанні, наявні деякі неточності при виконанні роботи, що свідчать про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 64 – 70 %)
E 3 (задовільно) 63-60 балів	Студент виконав лише половину завдань контрольної роботи або виконав повністю, однак допустив значні помилки, що свідчать про

	недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 56 – 63 %)
FX 2, 1 (незадовільно) 59-1 бал	Студент не виконав завдання контрольної роботи або виконав із суттєвими помилками, що свідчать про повне незнання теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 27 – 55 %; 0 – 26%)

Критерії оцінювання курсових робіт

Оцінка курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, яка складається з двох частин:

- 1) виконання курсової роботи (до 70 балів);
- 2) захисту (до 30 балів).

A (відмінно) 90-100 балів	Студент показав глибокі теоретичні знання тієї дисципліни, з якої виконана курсова роботи; оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки; дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження; виконав роботу грамотно літературною українською мовою; оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін; на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, тверде і впевнено відповів на запитання членів комісії.
B, C (добре) 74-89 балів	Студент показав досить високі теоретичні знання тієї дисципліни, з якої виконана курсова роботи; оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури; дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування; виконав роботу грамотно літературною українською мовою, але допустив нечисленні граматичні та стилістичні помилки; оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін; на захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження, відповів на запитання членів комісії.
D, E (задовільно) 60-73 бали	Студент показав достатні теоретичні знання з тієї дисципліни (дисциплін), з якої виконується дана робота: в основному оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності; не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження, або обґрунтувати їх; допускає помилки в оформленні роботи та її науково-довідкового апарату; допускає численні граматичні та стилістичні помилки: на захисті продемонстрував задовільні знання з теми дослідження, але не зумів впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання членів комісії.
F (незадовільно)) менше 60 балів	На захисті студент проявив повне незнання досліджуваної проблеми, не зумів задовільно відповісти на поставлені питання, що свідчить про несамотійне виконання курсової роботи.

Рекомендована література

Базова література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології / Ф. С. Бацевич. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2000. – 236 с.
2. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Тези про місце і роль мови в національному відродженні України / В. Іванишин – Дрогобич: Відродження, 1994. – 83 с.
3. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації / А. О. Капелюшний. – Львів: ПАІС, 2009. – 432 с.
4. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок / А. О. Капелюшний. – Львів: ГПАС, 2000. – 68 с.
5. Караванський С. Секрети української мови / С. Караванський – К.: УКСП «Кобза», 1994. – 152 с.
6. Пазяк О. М., Кисіль Г. Г. Українська мова і культура мовлення / О. М. Пазяк. – К.: Вища школа, 1995. – 242 с.
7. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи / З. В. Партико – Львів: ВФ «Афіша», 2011. – 640 с.
8. Партыко З. В. Статистика ошибок при корректуре и редактировании текстов // Издательское дело. Обзорная информация / З. В. Партыко. – Вып. 3. – М.: Книжная палата, 1989. – С. 41.
9. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради / О. Пономарів. – К.: Либідь, 2001. – 240 с.
10. Радзівська Т. В. Комунікативно-прагматичні аспекти текстотворення: дис... д-ра філол. наук: 10.02.15 / Радзівська Т. В. – К.: НАН України, Ін-т укр. мови, 1999. – 390 с.
11. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст / В. В. Різун. – К.: РВЦ «Київ. ун-т», 1998. – 335 с.
12. Сучасна українська літературна мова / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; За ред. М. Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2006. – 430 с.
13. Сучасна українська мова / О. Д. Пономаріва, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін. – К.: Либідь, 2001. – 400 с.
14. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: Модульний курс / С. В. Шевчук. – К.: Вища школа., 2006. – 326 с.

Допоміжна література

1. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / За заг. ред. О. Сербенської. – Львів, 1994. – 152 с.
2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення / Н. Д. Бабич – Львів: Світ, 1990. – 232 с.

3. Волощак М. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації / М. Волощак – К.: «Просвіта», 2003. – 160 с.
4. Гринчишин Д., Капельшній А., Сербенська О., Терлак З. Словник довідник з культури української мови / Д. Гринчишин. – Львів: Фенікс, 1996. – 368 с.
5. Загнітко А., Михальченко М. Основи психолінгвістики: науково-навчальне видання. – Донецьк: ДонДУ, 2008. – 233 с.
6. Засекіна Л. В., Засекін С. В. Вступ до психолінгвістики. – Острог: Нац. ун-т «Острозька академія», 2002. – 168 с.
7. Кочан І. М. Культура рідної мови: Збірник вправ і завдань / І. М. Кочан, А. С. Токарська. – Львів: Світ, 1996. – 232 с.
8. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства / М. П. Кочерган – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 368 с.
9. Культура мови на щодень / Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко та ін. – К.: Довіра, 2000. – 169 с.
10. Проценко О. В. Прагматична самокорекція в українському спонтанному мовленні білінгвів (на матеріалі теле- та радіотекстів) / О. В. Проценко. – К.: Київський ун-т, 2005. – 127 с.
11. Рюкле Х. Ваше тайное оружие в общении (мимика, тест, движение) / Х. Рюкле. – М.: «Интерэксперт», 1996. – 280 с.
12. Сагач Р. М., Мартиненко В. Ф. Мистецтво ділового спілкування / Р. М. Сагач. – К.: Тов. «Знання України», 1991. – 213 с.
13. Семененко Л. А. Практична стилістика і культура української мови: Методичний посібник для студентів 3 курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування» і «Журналістика» / Л. А. Семененко. – Одеса, 2012. – 80 с.
14. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум / О. А. Сербенська. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 212 с.
15. Струганець Л. Культура мови. Модульний курс: навчальний посібник для студентів філологічних факультетів вишів України / Л. В. Струганець. – Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2012. – 195 с.
16. Томан І. Мистецтво говорити / І. Томан. – К.: Політвидав. України, 1989. – 293 с.
17. Хом'як І. Навчання орфографії в умовах інтерферуючих впливів / І. Хом'як // Дивослово. – 1997. – № 1. – С. 52-56.
18. Черемська О. С. Лексична та граматична інтерференція в сучасній українській літературній мові як наслідок українсько-російського білінгвізму: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.02 «Українська мова» / О. С. Черемська. – Харків, 2002. – 16 с.
19. Шаповал Ю. Г. Изображение й слово в журналистике. – Львов: Выща школа. Изд-во при ЛГУ, 1985. – 151 с.

Словники

Тлумачні та термінологічні словники української мови

1. Багмут А. Словник синонімів української мови. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1982. – Т.І:А-П. – 465 с
2. Бибик С. П., Єрмоленко С. Я., Пустовіт Л. О. Словник епітетів в українській мові. – К.: Довіра, 1998. – 432с.
3. Білецький-Носенко Н. Словник української мови / Підгот. до вид. В.В. Німчук. – К.: Наукова думка, 1996. – 423 с.
4. Бобух Н. М. Словник антонімів поетичної мови. – Полтава: АСМІ, 2009. – 296 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Голов ред. Бусел В. Т. – К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
6. Вусик О. С. Словник українських синонімів / А. М. Поповський (ред.). – Дніпропетровськ: Січ, 2000. – 424 с.
7. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. – К.: Освіта, 1986. – 222 с.
8. Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови / Міжнародний фонд «Відродження». – Львів: Фенікс, 1996. – 223 с.
9. Деркач П. М. Короткий словник синонімів української мови. – Львів; Краків; Париж, 1993. – 208 с. – (Популярна енциклопедія Просвіти).
10. Івченко А. О. Тлумачний словник української мови. Близько 7000 слів / А. О. Івченко; ред. Н. Є. Фоміна. – Харків: Фоліо, 2006. – 766 с.
11. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. – 2-е вид. доп. і опр. – К.: Українська книга, 2000. – 480 с.
12. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Короткий словник перифраз. – К.: Радянська школа, 1985. – 152 с.
13. Короткий тлумачний словник української мови / За ред. Д. Г. Гринчишина. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2010. – 600 с.
14. Кочерган М. Словник російсько-українських міжмовних омонімів. – К.: Академія, 1997. – 399 с.
15. Мазурик Д. Нове в українській лексиці: Словник-довідник / Д. Мазурик. – Львів: Світ, 2002. – 130 с.
16. Новий тлумачний словник української мови: В 4-х т.; 42 000 слів. Т.1: А-Є / Уклад.: В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – К.: Аконт, 1999. – 910 с.
17. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. – 2. вид. – К.: Довіра, 2006. – 477 с.
18. Полюга Л.М. Словник антонімів української мови / За ред. Л. С. Паламарчука. 2-ге вид., доп. і випр. – К.: Довіра, 1999. – 275 с.
19. Словарь української мови: У 4 т. / Ред. з додатком власного матеріалу Б. Грінченка. – К., 1907-1909 (перевидано: К., 1996 1997).

20. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови / Л. Ставицька. – К.: Критика, 2003. – 335 с.
21. Туровська Л. В., Василькова Л. М. Нові слова та значення / Л. В. Туровська, Л. М. Василькова. – К.: Довіра. – 2008. – 271 с.

Словники іншомовних слів

1. Доманицький В. Словарик. Пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів. – К.: Тип. С. Борисова, 1906. – 128 с.
2. Коломієць М. П., Молодова Л. В. Словник іншомовних слів. – К.: Освіта, 1998. 190 с.
3. Кузеля З., Чайковський М. Словар чужих слів. – Чернівці: Руска Рада, 1910. – 352 с.
4. Пиптенко З. Словник чужих слів, що вживаються в українській мові. – К.: Поступ, 1918. – 256 с.
5. Словник іншомовних слів / За ред. І. В. Льохіна і Ф. М. Петрова. – К.: Держ. вид. політ. літ. УРСР, 1951. – 757 с.
6. Словник іншомовних слів / За ред. О.С. Мельничука. – К.: [Українська радянська енциклопедія](#) (УРЕ), 1985 – 966 с.
7. Словник іншомовних слів / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
8. Словник неологізмів: англо-український / укладачі Зацний Ю. А., Янков А. В. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 360 с.
9. Словник чужомовних слів / За ред. О. Бадана-Яворенка. – Харків: УРЕ, 1932. – 532 с.
10. Словник чужомовних слів, що увійшли в мову українську. – К.: Час, 1924. – 214 с.
11. Штена П. Словник чужослів. Знадібки / П. Штена. – Торонто, 1977. – 452 с.

Орфографічні словники української мови (сучасні)

1. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довідник. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Франка, 2003. – 68 с.
2. Бурячок А. А. Орфографічний словник: 4-те вид., доопрац. – К.: Наукова думка, 2002. – 460 с.
3. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: ВТФ «Перун», 2003. – 896 с.
4. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В.М. Русанівського. – К.: Наукова думка, 1989. – 320 с.
5. Голоскевич Г. Правописний словник. Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто. – Львів, 1994. – 460 с.
6. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера: Словник-довідник. – К.: Наук. думка, 2004. – 202 с.

7. Івченко А. О. Орфографічний словник української мови: Понад 40000 слів / А. О. Івченко; ред. Н. Є. Фоміна. – Харків: Фоліо, 2006. – 765 с.
8. Лінгводидактика професора Степана Пилиповича Бевзенка: словник-довідник з української мови / М-во освіти і науки України. НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 254 с.
9. Новий орфографічний словник української мови: Граматика в таблицях: 50000 слів // О. А. Аматауні (голова ред.-худож. ради). – К.: Аконт, 2005. – 414 с.
10. Орфографічний словник української мови: Близько 120 тис. слів. / Уклад.: С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. – К.: Вид-во «Довіра», 1994 – 864 с.
11. Полякова Л. О. Український орфографічний словник з граматичними таблицями + короткий правописний коментар: 80000 слів. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 496 с.
12. Пономарів О. Фонема Г та Ґ. Словник і коментар. – К.: Видавничий центр «Просвіта», 1997. – 40 с.

Орфоепічні словники

1. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. – К.: Либідь, 1995. – 192 с.
2. Головащук С. І. Словник наголосів. – К.: Наукова думка, 2003. – 319 с.
3. Горпинич В. А. Русско-украинский орфоэпический словарь / Под. ред. В. М. Русановского. – К.: Освіта, 1992. – 256 с.
4. Орфоепічний словник / Уклад. М. І. Погрібний. – К.: Радянська школа, 1984. – 629 с.
5. Орфоепічний словник української мови / уклад.: В. М. Русанівський, В. В. Чумак, Г. М. Ярун; за ред. В. М. Русанівського. – К.: Перун, 2006. – 202 с.
6. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник. – К.: Наукова думка, 1973 – 724 с.

Російсько-українські перекладні словники (сучасні)

1. Ганич Д. І., Олійник І. С. Російсько-український і українсько-російський словник. 6 те вид. – Київ: ФЕНІКС, 1992. – 560 с.
2. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. – К.: Академія, 1998. – 709 с.
3. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Шевчук С.В. Русско-украинский, украинско-русский словарь. Отличающаяся лексика. – К.: Вища школа, 1995. – 284 с.
4. Новий російсько-український словник-довідник / уклад. С. Я. Єрмоленко та ін. – вид. 2-е, доп. і вип. – К.: Довіра: УНВЦ «Рідна мова», 1999. – 878 с.

5. Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки // Й. Ф. Андерш, С. А. Воробйова, М. В. Кравченко та ін. – К.: Наукова думка, 1994. – 600 с.
6. Російсько-український словник синонімів / Укл. Н. Н. Башнякова, Г. П. Випшевська, М. М. Пилинський та ін. / За ред. М. М. Нилинського. – К.: Освіта, 1995. – 265 с.
7. Русско-украинский и украинско-русский словарь: Отличающаяся лексика / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, С. В. Шевчук.-2-е изд., доп. – К.: Вища школа, 1995. – 284 с.
8. Сучасний російсько-український, українсько-російський словник: Понад 40 000 слів / Уклад. М. Г. Зубков. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2007. – 480 с.
9. Шевчук С. В. Російсько-український словник ділового мовлення. – К.: Вища школа, 2008. – 487 с.

Термінологічні словники (рекомендовані для журналістів)

1. Бідзіля Ю. М. Словник журналіста: терміни, мас-медія, постаті. Ужгород: Закарпаття, 2007. – 224 с.
2. Бук С. 3000 найчастотніших слів наукового стилю сучасної української мови / Наук. ред. Ф. С. Бацевич. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 192 с.
3. Бук С. 3000 найчастотніших слів розмовно-побутового стилю сучасної української мови / Наук. ред. Ф. С. Бацевич. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 180 с.
4. Бук С. Частотний словник офіційно-ділового стилю: принципи укладання та статистичні характеристики // Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць. – 2006. – Випуск 14. – С. 184-188.
5. Галич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985. – 360 с.
6. Григораш Д. С. Журналістика у термінах і виразах. – Львів: Вища школа, 1974. – 295 с.
7. Дорошенко М., Станіславський М., Страшкевич П. [Російсько-український] Словник ділової мови. – Х., К.: Державне видавництво України, 1930. – 249 с. (перевидано: Мюнхен, 1993).
8. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів // С. Я. Єрмоленко (ред.). – К.: Либідь, 2001. – 224 с.
9. Куньч З. Риторичний словник. – К.: Рідна мова, 1997. – 341 с.
10. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ. «Академія», 1997. – 752 с.
11. Сучасна українська мова: Довідник / Л. Ю. Шевченко, В. В. Різун, Ю. В. Лисенко; за ред. О. Д. Пономарева. – 4е вид. – К.: Либідь, 2008. – 488 с.

12. Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 88 с.

Фразеологічні словники

1. Батюк Н. О. Фразеологічний словник. К.: Радянська школа, 1966. – 235 с.
2. Калашник В. С., Колоїз Ж. В. Словник фразеологічних антонімів української мови. – 3-тє вид., доп., випр. – К.: Довіра, 2006. – 349 с.
3. Коваль А. П., Коптілов В. В. Крилаті вислови в українській літературній мові. – К.: Вища школа, 1975. – 335 с.
4. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. К.: Радянська школа, 1988. – 200 с.
5. Олійник І. С., Сидоренко М. М. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник. – К., 1991. – 400 с.
6. Підмогильний В., Плужник Є. Російсько-український фразеологічний словник. – К., 1927 (перевидано: К., 1993).
7. Прислів'я та приказки: У 3 т. / Упоряд. М. М. Пазяк. – К.: Наукова думка, 1989-1991.
8. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В. М. Білоноженко та ін. – К.: Наукова думка, 2003. – 1104 с.
9. Удовиченко Г. М. Фразеологічний словник української мови: У 2 т. – К.; Вища школа, 1984. – Кн.1-2. – 984 с.
10. Українські приказки, прислів'я і таке інше / Спорудив М. Номис / Упор. М. М. Пазяка. – К.: Либідь, 1993. – 768 с.

Історичні та етимологічні словники

1. Словник староукраїнської мови XIV-XV ст.: У 2 т. – К.: «Наукова думка», 1977. – Т. 1. – 632 с; Т. 2. – 1978. – 592 с.
2. Словник української мови XVI-першої половини XVII ст. – Львів. – Вип. 1-16. – 1994-2013.
3. Етимологічний словник української мови: У 7 т. – К., 1982-2012. – Т. 1-6.
4. Лучик В. В. Етимологічний словник топонімів України. – К.: Академія, 2014. – 544 с.
5. Огієнко І. Етимологічно-семантичний словник української мови: У 4 т. Вінніпег: Волинь, 1979 -1995.
6. Селігей П. О. Етимологічний словник запозичених суфіксів і суфіксоїдів в українській мові. – К.: Академперіодика, 2014. – 324 с.
7. Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд / Под ред. О. Н. Трубачева. – Вып. 1-23. – М.: Наука, 1974-1996.
8. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: В 4 т. / Пер. С нем. й доп. О. Н.Трубачева. – М.: Прогресс, 1964-1973.

Ономастичні словники

1. Горпинич В. О. Словник географічних назв України (топоніми та відтопонімні прикметники). – К.: Довіра, 2001. – 528 с.
2. Редько Ю. К. Довідник українських прізвищ. – К.: Радянська школа, 1968. – 255 с.
3. Скрипник Л. Г., Дзятківська П. П. Власні імена людей. Словник довідник. – К.: Наукова думка, 1986. – 310 с.
4. Словник географічних назв України / Горпинич В. О. – К.: Довіра, 2001. – 526 с.
5. Українсько-російський і російсько-український словник власних імен / За ред. Л. Г. Скрипник. – К.: Наукова думка, 1976. – 315с.
6. Янко М. Т. Топонімічний словник України: Словник-довідник. – К.: Знання, 1998. – 432 с.

Інші словники

1. Бутенко М. П. Словник асоціативних значень іменників в українській мові. – Львів: Вища школа, 1989. – 328 с.
2. Ващенко В. С., Поповський А. М. Українізми в російських народних говорах. – Дніпропетровськ: Вид-во ДДУ, 1994. – 100 с.
3. Граматичний словник української мови: Сполучники / Уклад. Городенська К. – Київ – Херсон: Видавництво ХДУ, 2007. – 340 с.
4. Граматичний словник української літературної мови. Словозміна: Близько 140 000 слів / Відп. ред. Н. Ф. Клименко. – К.: Видавничий дім Д. Бураго, 2011. – 760 с.
5. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови: Гнізда слів з вершинами-омографічними коренями. – К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2002. – 912 с.
6. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. – К.: Ін. мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, 1998. – 435 с.
7. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок. – К.: Наукова думка, 1984. – 496 с.
8. Пиркало С. Перший словник українського молодіжного сленгу. – К.: Віпол, 1998. – 83 с.
9. Полюга Л. М. Словник українських морфем. – 3-є вид. – К.: Довіра, 2009. – 554 с.
10. Словник символів культури України // За заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, М. К. Дмитренка. – К.: Міленіум, 2002. – 260 с.
11. Україна в словах. Мовокраїнознавчий словник-довідник // Упор. і кер. Н. Данилевська. – К.: Вид-во «Просвіта», 2004. – 704 с.

Українські енциклопедичні видання

1. Енциклопедія українознавства / Гол. ред. П. Кубійович: В 11 т. – Париж; Нью-Йорк: Молоде життя, 1955-1995; (Т. 1-7 перевидано: Львів, 1993-1997).
2. Онацький Є. Українська мала енциклопедія: У 8 т. – Буенос-Айрес, 1957-1967.
3. Українська загальна енциклопедія / За гол. ред. І. Раковського. – Львів; Станиславів; Коломия: Рідна школа, 1929-1935.
4. Українська мова: Енциклопедія. – 2. вид., випр. і доп. – К.: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – 833 с.
5. Українська радянська енциклопедія: У 12 т. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1977-1985.
6. Український радянський енциклопедичний словник: У 3 т. - К.: Голов. ред. УРЕ, 1988-1989.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека українських підручників. URL: <http://pidruchniki.ws/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського. URL: www.dnpb.gov.ua/
3. Електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua>.
4. Капелюшний А. О. Стилістика й редагування. URL: <https://www.twirpx.com/file/232799/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Зміни та доповнення до робочої програми

_____ н.р.

Протокол № ___ від «___» _____ р. Протокол № ___ від «___» _____ р.

Завідувач кафедри _____ Голова НМР факультету _____

_____ н.р.

Протокол № ___ від «___» _____ р. Протокол № ___ від «___» _____ р.

Завідувач кафедри _____ Голова НМР факультету _____